

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput III. a Ex Concilio Lateran.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

libr. 11. leg. 2. ff. de extraordin. cognit. l. 44. ff. de acquir. poss. l. 1. §. 3. ff. de publican. l. si roganda. §. 1. ff. de prescript. verb. leg. §. alea. ff. de alea.

12.
Tradi-
tur ra-
tio de-
cidendi.

His suppositis apparet ratio presentis assertio-
nis; nam cum raptor honorum non solum teneat-
ur de peccato commisso penitentiam facere, &
ita Deo satisfacere, verum & pro damno illato
in proximum satisfacere, & bona ablata resti-
tuere, *cap. cum tu, de usur.* ideo asserit Eu-
genius, raptorem etiam penitentiam petentem
cogendum esse restituere, precipue cum non dimit-
tatur peccatum, nisi restituatur ablatum, *regula
peccatum, de R. l. lib. 6.* & si cum potuit, restituere
noluit, postea tamen in ultimo vite spiritu po-
situs, cum restituere non poterat, penitentiam
petierit, reconciliatio illi non est deneganda, sed
sepultura ecclesiastica non est concedenda, ut sic

alii terreantur, & cum possunt, ablata resti-
tuant.

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta, nam
procedit quando publicus peccator sanus peni-
tentiam petit pro crimine gravi, & notorio, ex
quo caeteri fideles scandalum passi sunt; nam tunc
procedit principium textus in *di. l. cap. 1. de penit.*
& *remiss.* videlicet ut peccata publice commissa
publice desinant: at verò in presenti casu rap-
tor penitentiam petebat in ultimo vite spiritu,
unde reconciliatio illi conceditur; quia quacun-
que hora ingemuerit peccator, audiendus est;
juxta supra tradita: sepultura autem non conce-
ditur, quia cum potuit, restituere noluit. Unde
cum in *di. l. cap. de viro,* agatur de penitentia so-
lenni injungenda purgando publico raptori, idem
Nicolaus formam penitentiae solennis prescri-
ptam illi injungit.

13.
Dissol-
vitur
dubi-
tandi
ratio

CAPUT III.

Ex Concilio Lateran.

EXcommunicationi quoque subdantur, qui Romanos, aut alios Christianos pro
negotiatione, vel aliis honestis causis navigio vectos, aut capere, aut rebus suis
expoliare presumunt. Illi etiam, qui Christianos naufragium patientes, quibus
secundum regulam fidei auxilio esse tenentur, damanda cupiditate rebus suis
expoliare presumunt, nisi ablata reddiderint, excommunicationi se noverint sub-
jacere.

NOTÆ.

Lateran.) Ita etiam legitur in prima colle-
ctione, *sub hoc titul. cap. 2.* ubi additur
pars capituli. Ita quorundam, unde cognoscitur in
presenti referri secundam partem textus in *cap.
ita quorundam, de Indeis,* & integer canon extat
in Concilio Lateranensi celebrato sub Alexandro
III. *cap. 24.*

b Negotiatione.) De plena securitate, qua
gaudere debent negotiatores, etiam tempore bel-
li, *legi in cap. 2. de treug. & pace.*

I. **c** Damnanda.) Ita legitur in prima colle-
ctione, & in ipso Concilio locis supra citatis. Sed
in hac sexta collectione legitur *damnata:* forsan
alludit Raymundus ad authenticam *navigia, Cod.
de furtis:* & hac lectio poterit retineri, quae
displicebat Anton. Augustino in *notis ad hunc
textum.*

COMMENTARIUM.

2. **P**RO hujus textus expositione nonnulla præ-
mittenda sunt de naufragiis, & naufragorum
bonis. Et primò sciendum est, merces, quæ sub-
stat tempestate, & levandæ navis causâ in mare
proiciuntur, manere in dominio eorum, quo-
rum fuerant, nec haberi pro derelictis, *leg. qua
ratione, §. final. ff. de acquirendo dominio.* Ratio
est, quia ad levandam, salvandamque navim pro-
pter necessitatem in mari proiciuntur, *l. 2. §. fin.
leg. qui levandæ, ff. ad leg. Rhodiam, l. quæcumque,
ff. de acquirendo domin. l. interdum 21. §. 1. ff. de ac-
quir. poss. §. final. Instit. de rerum divisione.* Inde
provenit, ut qui eas surripuerit, furtum com-
mittat, cum dominus non animo delinquendi

eas projecerit, *in eum, authent. navigia, C. de fur-
tis, l. 1. & per totum, ff. de incendio & ruina.* Ex-
plicat Capola *de servit. cap. 27.* Pancirolo *lib. 1.
variar. cap. 57.* Pinel. *lib. 2. select. capit. 9. num. 1.*
Gomez in *l. 45. Tauri, num. 61.* Nec contrarium
probat textus in *l. falsus 44. §. si jactum, ff. de fur-
tis,* de cujus solutione videndi sunt Amaya *lib.
2. observ. cap. 7. num. 24.* Pinel. *lib. 2. select. cap.
9. num. 1.* & in hac parte observandi sunt textus
in *l. 3. §. 1. ff. de incendio & ruina, l. final. §. 1. ff. de
muner. & honor. l. qui servandarum, ff. de pra-
script. verb. l. penultim. ff. de rerum divis. l. 2.
Cod. de naufrag. lib. 1. l. 3. §. Labeo, l. Pomponius
44. §. idem, ff. de acquirend. poss. juncto Amaya
*lib. 2. observ. cap. 7. num. 25. l. final. §. 4. ff. de pub-
lican. l. 55. ff. de condit. & demonstr. l. 58. ff. de ac-
quirend. domin.**

Deinde sciendum est, licere propria auctori-
tate merces navi vectas in mare projicere, quia id
communis salutis causâ, & ob bonum commu-
ne totius navis fit, ut etiam arceudi ignis cau-
sâ licet vicinas aedes incidere absque eo, quod
actio in factum, vel legis Aquiliæ detur, *l. 3. vers.
idem ff. de incendio & ruina l. si quis sumo, §. 1. ff.
ad leg. Aquil.* Verum si pereant merces ita iacta-
tæ, simile damnum non est tantum illius, cu-
jus merces tantum iactatæ sunt, sed commune
totius navis, & quilibet, qui se, mercesque suas
inde salvas fecit, tenetur pro rata ad contributio-
nem, juxta legem Rhodiam, de qua in *leg. 1. &
3. ff. ad leg. Rhodiam: leg. item 13. §. 1. leg. in na-
vem 31. ff. locati, leg. si quis fullo 45. §. 1. ff. ad leg.
Aquilæam.* cujus legis historiam, & capita refert
Morisotus *lib. 1. orbis marit. cap. 30.* Ratio est,
quia æquum videtur, ut commune sit damnum
eorum, qui ob res focii in mare iactatas suas
salvas fecit, *leg. 2. §. aquisimum, ff. ad leg. Rho-
diam.*

3.
De lege
Rhodiam.

de ficiariis. Sanxit ergo Leo novellâ suâ 64. ut in quadruplum suppressor teneretur; sed & quod ait, olim capitaliter, sive pœnâ mortis punitum fuisse qui res ex naufragio diripiisset, non video undè collegerit, quippe legis Corneliæ de ficiariis, nec edicti Antonini tam gravis pœna non fuit. Sed ad rem nullus asperius in direptores naufragii animadvertit, quàm Andronicus Comnenus Imperator, qui Imperium arripuit ad annum Christi M. C. LXXXIII. occubuitque malè à populo mulctatus, immò mactatus anno M. C. LXXXV. ut comperiunt Baronius, Gualterus, & alii Chronologi. Hic prout iracundus, asper & inexorabilis erat, sed iustitiæ tenax, ut ex gestis ab eo constat: & videns jam in pravam consuetudinem abisse apud Romanos, eosque solos, ut naves tempestate in litus eiecit, non modò à nemine adjuvarentur, sed ab accolis quovis turbine favoribus diriperentur, iniquissimâ isti rationi tam acriter est adversatus, & ita piraticam illam rapacitatem compescuit, ut hæc una res amplissimas ejus laudes complectatur, orationeque in Senatu, & coram Proceribus habita ita sanxit: *Si quis vestrum nostra auctoritate Magistratum aliquem gerit, si quis fundos maritimos possidet, is primum seipsum deinde subditos quoque ad iustitiam, & imperii nostri observantiam, ac reverentiam confirmet: ut autem pœna quoque modum noveritis. quam edicti mei contemptor luet, in malo navis pendebit: si malum marinus fluctus deturbaverit, in alto litore, editaque specula altissima arbori affigetur.* Hæc ex Niceta Coniate libr. 2. de vita Andronici Comneni, ubi prout est floridus, & amœnus, amplificationibusque, & figuris gaudet, multa in detestationem hujus crudelitatis, & in commendationem hujus edicti Imperialis scribit omninò legenda. Sub idem tempus Fridericus Oenobardus, qui imperavit ex anno 1150. usque ad annum 1190. ut constat ex iisdem Chronologis, navigarum non multò dissimilem in occidente tulit, quæ in corpus juris redacta est, *authent. navigia, C. de furtis, cap. 4. de consuetudine, in 5. compil. illaque sancitur, ut qui res ex naufragio diriperit, suppresserit, retinuerit, publicatione bonorum puniatur, & extraordinariæ subiaceat pœnæ, prout audacia efflagitaverit, idest arbitrariæ, ut sentit Menochius de arbitr. casu 297. quem, aliosque sequitur Farinac. utiliter videndus 3. part. prax. crimin. tit. de furtis, quest. 168. cap. 4.*

6. Ex quo facilè suspicor, tam in Oriente, quàm in Occidente pravum morem viguisse illis temporibus occupandi res naufragio deperditas, licet dominus cognosceretur, & quæ forsitan in litora, vel portus perveniebant, sive navigia ipsa essent, sive merces, ut supra probavi, & constat ex Siranio Sopatro in *Hermog.* & ex Juvenali *satyra 4.* qui tamen potius taxat tempora, moreque sæculi Domitiani torâ illâ satyrâ, & frequentissimas delationes; quàm propriè loquatur de naufragiis.

Si quid Palphurio, si credimus Armiliato, Quidquid conspicuum, pulchrumque est aquore toto.

Res fisci est ubicunque natat: donabitur ergo, Ne pereat, &c.

Ergo terribilis ille mos à Græcis, Barbarisque jam olim usurpatus, novissimis temporibus in terris utriusque Imperii serpere cepit, donec prædictis duabus constitutionibus averruncatus

fuit. Non ita tamen apud Rhodios receptum erat, ex quorum lege quidquid levandæ navis causâ eiecitum erat à naufragis, aut timentibus naufragium, veteribus dominis restituebatur, *L. 1. & 2. l. qui levanda 8. ff. ad leg. Rhodiam, l. falsus 43. §. si jactum, ff. de furtis.* Cum qua Rhodiorum lege convenit rescriptum D.D. fratrum in *l. finali, §. si propter. 8. ff. de publican. & veltig.* qui rescripserunt, ad publicanos non pertinere, quod in mare jactatum fuit navis levandæ causâ: ergo pristino domino restitui debent, ut jam supra probavi. Inde etiam publicani habitantes insulas Cycladas maris Ægæi, voluerunt diripere Eudæmonem, & socios Nicodemienfes naufragium facientes circa Icariam, quæ est una ex Cycladibus, in *l. deprecatio, ff. ad leg. Rhodiam de jactu:* quibus Antoninus consulit præcipiens, ut eorum causâ lege Rhodiorum decideretur, in quantum Romanis institutis contraria non esset; quod fuit jubere, ut sua cuique propria restituerentur, secundum quod ipse Antoninus rescripserat in *l. 1. C. de naufrag. juncta l. final. de incendio, & ruina.*

Sed quod Fornerius, & alii existimant ex *l. 2. & per totum serè C. de naufrag. & ex eodem titulo in Theodos. lib. 13. tit. 18.* post biennium, & ex novioribus constitutionibus, post annum, non fuisse jus repetendi res suas illis, qui naufragium passi fuerant, sed apud occupatores remanere, adeo incertum est, ut nihil à vero sensu illorum textuum magis distet; loquuntur enim de periculo corporis, collegii, cæteris navigantium publicas species transportantium, à quo liberantur, si probent ex facto naufragii, vel naves, vel merces jactatas perisse, nisi præcedens culpa sit ipsores, qui postea sustinuerunt naufragium vel ex levi causa merces jactarunt; quo in casu adhuc post naufragium sustinent periculum, *l. ult. sic intelligenda, C. eod. tit. vel si in tempore navigationis præstituto non navigarunt, l. quoties 3. C. Theodos. eod. tit. ibi: Placuit sane, ut Novembri mense navigatione subtrahita, Aprilis qui astatis est proximus, susceptionibus applicetur, cujus susceptionis necessitas ex Kalendis Aprilis in diem Kalendarum Octobris mensura servabitur, & in diem Iduum earundem navigatio porrigitur.* Quo alludunt verba textus in *l. notique 6. §. 1. ff. de rei vindic. ibi: Sin autem petitam tempore navigationis trans mare misit. Et in l. qui petitorio 36. in fine, eod. tit. ibi: Et qui navem a se petitam adverso tempore navigatum misit, si ea naufragio perempta est, & pactum, quo Callimachus promisit intra idus septembris navigare in Syriam, merceque reparare. Apud Scævolum in *l. qui Rome 122. §. 1. de verb. oblig.* quod ad hunc textum observavit Alciatus *lib. 10. parerg. cap. 19.* ne mare antè clauderetur: de quo ritu expressius quàm alii Flavius Vegetius *lib. 4. de re milit. cap. 39.* verba sunt: *Phenice de cursu, idest ab ortu Pleadum, à die 6. Kalend. Iun usque ad Aeturi ortum, idest in diem 18. Kalend. Octobris, securâ navigatio creditur, quia astatis beneficio ventorum acerbitas mitigatur: post hoc tempus usque in 3. Idus Novembris incerta navigatio est, & discrimini proprii: propterea qui a post Septembr. Idus oritur Aeturus vehementissimum sydus, VIII. Kalend. Octobris æquinoctialis eventus acerbâ tempestas, circa nonas verò Octobris hædæ pluviales, VIII. ejusdem Taurus: à Novembri autem mense crebris tempestatibus navigia conturbat. Vergiliarum hæmalis occasus**

casus. Ex die igitur III. Id. Novembris usque in diem 8. Id. Martii maria clauduntur; nam lux minima, noxque proluxa, nubium densitas, aeris obscuritas, ventorum imbricium, vel nivium geminata sevitia non solum classes à pelago, sed etiam comitantes à terrestri itinere deturbat: post natalem verò (ut ita dicam) navigationis, qui solenni certamine, publicoque spectaculo multarum gentium celebratur, plurimorum siderum, ipsiusque temporis ratione usque in Id. Majas periculose maria tentantur. Servius ad illud Virgilio primo Georg. versu 137.

Navita, tum stellis numeros, & nomina fecit,
Pleidas, Hyadas, clarumque Licaonis Arcton.

Sic ait: Pleiades signum est ante genita Tauri, quod ortu suo primum navigationis tempus ostendat; dicitur ab eo, quod est pleo navigo, latine Vergilia dicuntur à verni temporis significatione. Hyades sunt in fronte Tauri, quod ortu suo concitant pluvias, latine succule dicuntur. Alia testimonia ibidem adduxit eximius Zerda numer. 23. Lunaque, sive Diana sic alloquitur Aupulejum lib. 11. suam transform. non procul à principio: Diem, qui dies ex ista nocte nascetur, aeterna mihi nuncupabit religio, quo sedatis hybernis tempestatibus, & lenitis maris procellosis fluctibus, navigabili jam pelagorudens dedicantes carinam primitias comitatus libant mei sacerdotes. Et paulò inferius: Inter hac, & festorum victorum tumultum paulatim progressi jam proximamus ripam maris, atque ad ipsum illum locum, quo pridie meus stabulaverat asinus, pervenimus: ibidem simulacris rite dispositis, navem saberrime factam, picturis miris Aegyptiorum circumseptum variegatam summus sacerdos cada lucida, & ovo, & sulphure solennissimas preces de casto presatus ore, quam purissime purificatam Deo nuncupavit, dedicavitque: hujus alvei felices mittens Carbasus litore vorum in estans progerebat, &c. Cicero lib. 2. epist. ad Q. frat. epist. 5. illic: Erat autem iturus, ajebat, ad III. Eid. April. ut aut Labrone, aut Pisis descenderet: tu mi frater simul ac ille venerit, primam navigationem, dummodo idonea tempestas sit, ne omiseris. Et prope finem: Tuas mirifice litteras exspecto, atque adhuc clasum mare scio fuisse, sed quosdam venisse Ostia dicebant, qui te, &c. Alia videas apud Ferretum de re navali lib. 11. §. 2. & 3. Ilanthen Seldenum in prefat. ad libros maris clausi, Henricum Salmut. ad memorabil. Pancirol. lib. 2. titul. 11. pag. 239. Carranzam in tractat. de la reduction de las monedas, 1. part. cap. 2. §. 2. pag. 45. & 46.

8. Nulla tamen constitutio expressius quam novissima Frederici de naufragiis cavet; ita enim naufragis prospexit, eisque bona restitui iussit; si non essent ex his, qui piraticam exercent, vel imperii, nominisque Christiani hostes sint, sive ut textus loquitur, inimici, id est qui diversas partes sequuntur: quamvis inter utrumque populum bellum actualiter non sit; quibus bona non jubentur restitui, si patiantur naufragium. Videamus tamen quibus ex veteri jure Romano hæc bona adjudicantur? Placet mihi ita distinguere sub eruditorum censura: Si hostes populi Romani naufragium faciebant,

publicanis hæc bona judicari, qui publica fisci conducebant, probat non male textus jam allegatus in dict. l. ultim. §. si propter 8. ff. de publicanis; alioquin nullus erit locus dubitationi, si nulla essent omnino naufragia, quæ ad publicanos pertinerent: quò etiam tendit commodius intellectus Fortunatiani locus supra relatus, in quo nullam esse certiore definitionem tradit, quàm naufragium ad fiscum pertinere: si cives, & subditi, & focii, qui eadem partes in bello sequebantur, naufragabant, ipsis restituenda esse naufragia, compertum est ex legibus, & constitutionibus supra relatis. Quod si gens naufragium passa sit, cum qua nec bellum erat Romanis, nec fœdus pacis inierant, sed omnino exteri erant, quamvis homines capti ab eis servi capientium fierent, ut constat ex l. postliminium, §. in pace, ff. de captivis, notavit D. Josephus de Retes lib. 6. opuscul. cap. 4. numer. 1. post desiderium Heraldum lib. 1. animadv. ad Salmasium, capit. 3. numer. 9. contra Grotium lib. 3. de jure belli, capit. 9. numer. 18. tamen miseræ, & naufragantium misericordiæ puto datum fuisse, ne res ipsorum opprimerentur, subtraherentur, publicarentur: quod ita probo. Olim lege Cornelia de ficiariis vindictatum fuit delictum eorum, qui naufragium superferrent: mox pœna repetita fuit Senatûconsultis factis temporibus Imperatoris Claudii, deinde Hadriani constitutione; item quadrupli pœna ex auctoritate perpetui edicti, tandem Antoninus acres pœnas imposuit adversus eodem direptores, vel occultatores, ut supra notatum manet: & post hæc omnia laudatur simpliciter ejusdem Antonini rescriptum, quod naufragium facientibus res suas restitui iussit, nullâ in contrarium pœnâ impositâ. Ergo ut hoc rescriptum dignum sit laudibus, quibus solet extolli, immò ut alicujus momenti sit, debet de naufragiis peregrinis exterarum nationum accipi, erga quos misericordiores fuerunt Romani, quàm si naufragium non fecissent, ne genus crudelitatis ipsis reputaretur, ultra naufragium velle sevitire, ut usurpem Cassiodori verba lib. 4. epist. 7. quod forte sensit Hugo Grotius magni iudicii auctor lib. 2. de jure belli, cap. 7. §. 1. ubi docet à ratione naturali abhorret leges civiles, quæ naufragorum bona fisco addicunt, quia jus suum alicui auferre sine causa, mera injuria est; adducitque locum Euripidis in Helena: *Suum, inquit, naufragos spoliare, quod genus est nefas*: Dionis etiam Prusienfis orat. 7. *Abst, ô Jupiter, ut lucrum captemus tale ex hominum infortunio*. Quibus testimoniis annectit dictam legem 1. C. de naufrag. quæ solam inter homines naturalem cognationem redolent, nec peculiarem justitiam inter concives respiciunt. Ergo denotat, esse contra fas, & contra justitiam omnibus hominibus naturaliter debitam bona naufragii exteri diripere, subripere, occultare: & ita, ut censeo, etiam de jure Romanorum ex Antonini constitutionibus à naufragorum præda fiscus, & privati repulsi fuerunt, ne ex aliena calamitate, compendium facerent, l. 1. C. de naufragiis, ibi: *Nihil juris habere fiscum in aliena calamitate, ut ex re tam luctuosa compendium quaerat*. Et pœna generaliter proposita fuerunt in direptores earum mercium, earumque usucapio, aut collectio omnibus

omnibus verita fuit, leg. 1. leg. 4. §. ultim. ff. de incendio, l. ultim. Cod. de naufrag. leg. 21. §. 1. ff. de acquir. possess. l. 9. §. ultim. l. 4. de acquir. domin. ita ut nunquam in commissum, aut fiscum cadant. l. 16. §. si propter. ff. de publican. l. 7. ff. pro derelict. l. 2. ff. ad leg. Rhodiam de jact. Unde in rescripto, quod extrat in synopsi Basilic. libr. 53. tit. 8. ita legitur: *Si quando naufragio navis expulsa fuerit ad litus, vel si aliquando aliquam terram attingerit, ad dominos pertineat, & fiscus meus sese non interponat, quod enim jus habet fiscus in aliena calamitate, ut de re tam luctuosa compendium sceleretur? Quia ut agebat Cassiodor. libr. 4. epist. 7. Ferina inhumanitatis genus est ultra naufragium velle deservire. Quam mente Insulanus Euboicus naufragorum deprædationis crimen sibi objectum, ut nimis inhumanum, & à se longè alienum detestatur apud Dionem Chryostomum in Eboic. orat. 7. ibi: *Nunquam enim mihi obtingat à Iupiter, accipere, & facere tale lucrum ex hominum infortuniis. Sed vix ficus, nedum privati, manus abstinere à captura, & direptione naufragorum: qua re commoti Fridericus III. in authent. navigia C. de furtis, & Leo Imperator in novell. 64. legem de naufragis non attingendis repetierunt, & pravam consuetudinem legibus adversantem damnarunt. Humaniores quoque Principes ditas hujusmodi consuetudines paulatim edictis favoribus abolere conati sunt. In Oriente etiam naufragorum spoliatores acriter repressit Andronicus Comnenus propositâ pœnâ suspendi à malo navis, vel in litore maris è procera arbore. Nicetas in Andron. libr. 2. ibi: *Cum autem apud Romanos, eosque solos (ut opinor) iniquissima consuetudo valeret, ut naves tempestatibus in litus ejectæ, non modo à nomine adjuvantur, sed ab accolis quorvis turbine sevirioribus diriperentur, si qua finctus reliqua fecerant, iniquissimi isti rationi tam acriter est adversatus, ita piraticam illam rapacitatem compescuit, ut hæc una res ejus amplissimas laudes complectatur. De Henrico Rege Angliæ hæc refert Guilelmus Neubrig. libr. 4. histor. Angliæ, cap. 26. pag. 372. Antiquam inhumanam circa naufragos consuetudinem in ipsis regni sui initiis eximia pietate correxit, atque hujusmodi hominibus ab equore discrimine liberatis humanitatis officium exhiberi præcipiens, graves in eos pœnas sanxit, qui fortè illis in aliquo molesti esse, vel de rebus eorum quippiam usurpare presumerent. Quid verò Scythis contigisset, qui fortunarum expilatione, & cæde naufragorum opes cumulabant, refert Joan. Cantacuzenus apolog. 2. ibi: *Scythis mos erat Deo suo eos, qui ex naufragiis salvati erant, immolare, quotquot saltem deprehendi possent. Sic quos propria servaverat solertia, illorum trucidabat crudelitas.****

9. Necnon Romani Pontifices, ut huic labi menderentur, partes suas interposuere, & naufragorum res religionis præsidio tutas præstare omnino studio contenderunt. Gregorius 7. lib. 5. epist. 14. & in Concil. Roman. can. 5. ait: *Quoniam Dei judicio nonnullos naufragio perire cognoscimus, & eos quasi legali jam jure, immò diabolico instinctu ab his, à quibus misericorditer sublevari, & consolari debent, depradari conspiciamus: statuimus & sub anathematis vinculo, ut à prædecessoribus nostris statutum est, jubemus, ut qui naufragum quemlibet, & bona illius invenerit, se-*

*curè tam cum, quàm omnia sua dimittat. Paschalis II. in Concilio incerto, canon. 9. ibi: Quicumque res naufragorum diripiunt, ut raptores & fratrum necatores ab Ecclesia limitibus excludantur. Hildebertus Episcopus Cenoman. in epist. 65. ad Honorium II. ibi: Siquidem usque in diem præfati conventus Synodi Nannetensis hujusmodi consuetudo in terra Comitum existerat, ut decedente marito, vel uxore, universa decedentis mobilia in proprietatem Potestatis transfrent: præterea quicquid evadebat ex naufragiis, totum sibi fiscus lege vindicabat patria, passimque naufragium miserabilis violentia Principum spoliabat, quàm maris rapina, quàm procella. Utramque autem exactionem sub oculis votius Concilii Comes in nostram manu deposuit, postulans in eos excommunicationis gladium extendi. Quod decretum plenius confirmavit Honorius II. epist. 67. apud eundem Hildebertum, ibi: *Iniquum censemus esse, ut quem divine clementiæ magnitudo à sævienti pelagi voracitate exemit, hominum sæva rapacitas auderet spoliare. Præterea namque Imperatorum cænavis auctoritas, ut etiam earum rerum, que in tempestate maris levandæ navis causâ eiciuntur, non amittatur dominium; non enim eas quis eo animo abiecit, quod habere noluit, sed quod periculum effugere possit: & qui res ipsas lucrando animo abstulerit, furtum commisit. Tandem Alexander III. in Concil. Lateranensi. canone in præfati relato, & in capit. quorundam de iudeis, statuit, ne Christiani Saracenis arma vendant, ne ipsos navigio vectos quicumque spoliare præsumat; & ut etiam illi, qui Christianos naufragium patientes damnata cupiditate spoliant rebus suis, nisi ablata reddiderint, excommunicationi subiaceant. Cui constitutioni infam dederunt piratæ, latrunculi que nequissimi, qui navigantes Christianos, & in ipsorum litora appellentes, non mitius, liberaliusque tractant, quàm Turcæ, aut Saraceni, adversus quos ut armis decerent, Principes Christianos monuit, ipse verò pro Pontificia jurisdictione excommunicavit. Appellat enim latrunculos istos, vel à patria, vel ab sceleribus, his nominibus, Brabantiones, Aragonæos, Navaros, Basculos, Corerellos, & Mattheus Paris. in epitom. hujus Concilii, ad annum 1179. ita titulum fecit: *de Ruptariis, & Brabantis, & Prædonibus, qui fideles affligunt. Et paulo post: Ne Christiani Saracenis arma vendant: nec patientes naufragium quisquam spoliare presumat. Itaque quod Petrus Abbas Cluniacensis enixè efflagitaverat ab Everardo Magistro Templariorum, & à Summo Ecclesiæ Præsule Eugenio III. libr. 6. epist. 27. & 28. qui sedit ex anno 1145. usque ad annum 1153. nec fuerat exequutus, ad effectum perduxit Alexander in præfati: observavit Baronius anno 1179. Et licet hujus excommunicationis abolitio in præfati non sit reservata à Romano Pontifice, extat tamen referata in §. 4. Bullæ Cæne Domini, in qua quotannis excommunicatio profertur in eos, qui turpiunt Christianorum naufragorum bona, sive in navibus existentia, sive ex eisdem ejecta, sive in litore inventa, cujuscumque generis bona sint, & in quocumque mari inventa, non obstant quovis privilegio, aut consuetudine. Docent Duardus in expositione Bullæ, libr. 2. cap. 4. Frago-
lo de regim. Christi. Reipub. in dicto §. 4. Bullæ Cæne Domini, Castro Palao operis moral. dist. 3. punct. 5.***

punct. 5. numer. 5. Scortia in select. Pontific. constit. epit. 4. theorem. 7. Gibalinus de censur. in synopsi, verbo Naufragantium. Ex quo primò apparet, posse justificari leges Principum, vel Rerumpublicarum, quæ naufragorum bona, si de domino sciti possit, fisco addicunt; quia sunt contra iustitiam naturalem, ut docent post Azonem in summa, C. de naufragiis, Navarrus in manuali, c. 27. n. 60. ex n. 118. & alii relati à Barbofa in presenti, n. final. Rebuffus ad leges Regias, glos. 5. n. 74. Covar. in Regul. peccatum, 3. part. §. 1. n. 5. Joannes Gutier. l. 2. canonic. cap. 9. ex num. 20. Grotius lib. 2. de jure belli, cap. 7. §. 1. Solorzanus lib. 6. polit. India, cap. 6. pag. 963. Hæc excommunicatio non incurritur, nisi eo animo res naufragi occupata sit, ut invito domino retineatur, secundùm quod accipienda est pœna, quæ propter naufragium occultum imponitur Agathensi Episcopo in cap. cum dilecti 18. de accusat. Unde in prædictam excommunicationem non incidunt, qui ea occupant, ut restituant; vel qui ignorantes profus dominos, vel existimantes res pro derelicto haberi, illas sibi detinent: quippe injusta acceptio, & solus malus animus punitur. Aloysius Riccius in praxi var. resol. 191. & totidem ferè verbis Zerola in praxi, verbo Naufragium, Barbofa in presenti, numer. 7. Cessat etiam adversus eos, qui res occupant Christianorum fidelium naufragium facientium, si hostes tamen sint illi populo, & genti, quæ occupat; quia tunc occupatio ex jure belli justificatur. Sylvester in summa, verbo Excommunicatio 7. num. 55. vers. Vigesima est. Ex quo non invenio Auctores, qui bona ignotorum naufragantium, quæ omnino incerti domini sunt, suadeant ut pauperibus distribuantur; sed stando in terminis juris naturalis ea addicunt occupanti absque ullo restitutionis onere faciendæ pro anima naufragi; quod Doctores supra citati potius supponunt, quam exponunt. Mihi tamen hæc sententia probatur ex eo, quia hæc bona ut possunt esse, vel fuisse concivis amici Christiani, ita possunt esse hostis publici, infidelis Turcæ, aut piratæ; quæ jure belli cedunt occupanti. Ergo in hoc dubio juris, & facti melior est conditio occupantis, ut nulli, nec nullo modo restituere teneatur, nec pro anima naufragium facientis.

10.
De jure
regno
Regio.

Sed ut ad jus nostri Regni circa bona naufragorum perveniamus, glossa incerti Auctoris in cap. dispensationis 16. r. quest. 7. verbo Descriptimus, quæ Reges Hispaniæ taxat, qui naves fractas occupabant, de naufragi rebus nihil loquitur; & tamen de toto naufragio illam accipiunt Joannes de Platea in dict. lib. 1. Cod. de naufrag. lib. 1. Guillelmus Benedictus in cap. Raymunt. verbo uxorem nomine Adelasiam, num. 374. Haud difficile id credo, si mores illorum temporum spectem, ita etiam apud nos increbuisse, cum iidem, & destabiliiores vigerent in aliis provinciis. Verùm legem nullam invenio, quæ ita jussit: potius referam contrarias. In primis habemus legem i. tit. ult. lib. 4. fori legum, quæ ante præclarum opus juris Septempartiti edita fuit, vel ab Alphonso X. vel à Ferdinando III. ejus patre, non multò post Concilium III. generale Lateranense. Ita in ea sancitur: Si nave, ò galera, ò otro navio peligrare, ò quebrare, mandamos que el navio, y todas las cosas que en el andaban, sean de aquellos cuyas erin antes que el navio quebrasse, ò peligrasse: y ninguno no sea osado

de tomar ninguna cosa de ellas sin mandado de los duennos, fuera si las tomare para guardar, y darlas a sus duennos. Y antes que las tome en esta guisa, llame a el Alcalde del lugar, si lo haver pudiere, y otros hombres buenos, y escribanlas, y guardenlas todas por escrito, y por quenta, y de otra guisa no sean osados de las tomar: y quien de otra manera las tomare, pechelas como de furto. Esto mismo sea de las cosas que fueren echadas del navio, para aleviarlo, ò cayeren, ò se perdieren por alguna guisa. Idem, expressiùs tamen, sancitur in l. 7. tit. 9. part. 5. abrogatis privilegiis, moribuique, vel immemorabilibus etiam consuetudinibus in contrarium observatis, vel vigentibus, utpote contra jus naturale, & iustitiam: Fuera (inde inquit) sitales cosas fueren de los enemigos de el Rey, ò de el Reyno; ca est once quinquier que las fallasse, deven ser suyas. Quod jure communi dectum non invenio; in multis enim leges septempartitæ jus commune ampliaverunt, suppleverunt, & explicaverunt, lib. ex fori, quæ totidem verbis repetita extat in lib. 3. tit. 12. lib. 6. ordin. & in lege 9. tit. 10. lib. 7. Recopil. Sed prout pravi mores citò subrepunt, aliquod cœpit extorqueri petitionis, sublevaminis, aut hospitii nomine ab illis, qui naufragium facientes navi fractâ, aut convulsâ in portum appellebant, en nombre de Picio, ut dicit lex i. tit. 12. lib. 6. ordin. aut Pecio, ut legitur in sumario legis septempartitæ, vel Precio ut hodie extat in l. 11. dict. tit. 10. lib. 7. compilat. Præfero tamen priorem lectionem; Picio enim significat petitum etiam hodie apud aliquos rusticos, qui veterem linguam tenacius retinent. Hanc consuetudinem averruncarunt sub gravissimis pœnis Catholici Reges Ferdinandus, & Elizabeth in dict. l. 10. & 11. unde difficile est credere aliam esse gentem, quæ tam exactè, benigneque naufragis providerit, ut nostra: si quid verò contra sit, contra leges & contra Principum voluntatem fit.

Ex quibus legibus patriis possunt decidi quæstiones, quæ in praxi solent apud nos esse frequentes, præferim in his, qui naufragium patiuntur in navigatione ad Indos; solent enim alii perspecto loco naufragii argentum, & alia pretiosa inde post aliquos annos extrahere per urinatores, non sine maximo opere, periculo, & expensis. In primis si ex signis, sigillisque, quibus vectores utuntur, potest certâ, vel morali probabilitate sciri de vero domino rerum, qui non sit hostis, vel pirata, illi, hæredibusve ejus restituendæ sunt, ad quos naturâ pertinent, tam ex jure communi, aut Regio, quam ex ipso jure naturæ: nam propter naufragii casum aliquem rebus suis spoliare mera injustitia est, ut dixi. & ita supremum Indiarum Consilium decrevit in auro, argentoque extracto per Franciscum Mexiam ex naufragio, quod fecit classis Indica anno 1626. omne enim aurum, argentumque, cujus domini potuerunt agnosci, dominis restitutum fuit, solutis extractionis expensis, ut refert judicatum Solorzanus lib. 6. polit. cap. 6. pag. 965. certò enim sciebatur, non hostium esse, sed Hispanorum, qui vehebantur in navi, cui nomen la Margarita, in cujus submersa carina inventum fuit. Secundò, supposito quod Princeps noster habet jus prohibendi navigationem per mare Indicum, ut probavit D. Josephus de Retes lib. 7. opuscul. cap. 1. numer. 6. potest quæri, si non impetrata Regis nostri facultate, ut semper faciunt aliqui, per urinatores extrahant

II.
Resol-
vuntur
varia
qua-
stiones.

E e divitias

divitias naufragio deperditas, vel ab antiquo, vel de quarum dominis sciri moraliter non possit factis omnibus diligentis, utrum illas licite retineant, & securi sint quoad forum interius, tanquam de rebus partis secundum jus naturale? In qua quaestione, quam nondum excogitaram, ne dicam disputatam ab alio inveni, ita philosophandum censo. Verum est annulorum, lapidum, & aliarum rerum pretiosarum, quae naufragio in flumen decidunt, possessionem statim amitti, quia deficit facultas, & facilitas eas retinendi, aut repetendi pro libito: dominium verò non amitti, quia ejus retentio non pender à facultate retinendi rem, sed à jure, l. Pomponius 13. in princ. de acquir. possess. juncta l. 3. §. Nerva, eod. tit. quod valet, ut quoad Dominus inveniri possit, nemo eas sibi possit retinere sine crimine furti: quando verò de domino prorsus ignoratur, non puto hanc bona esse comparanda bonis adespotis, quae dominos amiserunt, sed illis, quae communia sunt per naturam, quia nunquam dominos habuerunt, & per consequens cedunt occupanti, juxta superius dicta. Ratio est, quia flumina, & multò magis maria censitorum vice funguntur; & quae occupant, faciunt publica; quae deserunt, privata. In summa omnis res illam induit qualitatem, quam habet flumen, vel mare, quod illam occupavit, l. Aristo, penult. de rer. divis. l. ergo 30. §. alluvio 3. de acquir. rer. domin. l. 1. §. si in insula 6. cum sequent. de fluminibus: explicant, ne immoremur, Guillelmus Fornerius lib. 3. selet. cap. 2. alique apud Osualdum ad Donell. lib. 4. cap. 27. litera C. ergo cum mare naturà commune sit, erit etiam quicquid mare occupaverit, postquam privatum dominium amisit. Deinde à posteriori, quia si prorsus ignoratur cuius sit, potest esse hostis, & pirata. Cum ergo hanc jure belli cedant occupanti ex jure gentium, consequens est, ut etiam licite retineantur, secundum hoc jus: nec Principis prohibitio impedit dominii acquisitionem ex re naturà communi, quamvis prohibitum subiciat aliis poenis, quas in prohibitione imponit. Quod mihi probat textus in leg. Divus Pius 16. de servitut. rustic. prad. ubi Callistratus refert constitutionem Imperatoris Antonini Pii ad Aucupes emissam, quae sanxit, ne quis aucupandi, vel venandi causà fundum alienum ingrederetur invito domino. Pone de facto, & prohibente domino ingressum fuisse venatorem, vel aucupem, & in alieno fundo avem, vel feram cepisse: quaeritur cujus sit, capientis, an domini fundi? Et sanè cessante prohibitione palam est, aves, vel feras captas in alieno fundo proprias fieri capientis, quia non sunt ejus, in cuius arbore infederint, sed in libertate, & laxitate naturali permanent, & per hoc nullius sunt, & capienti acquiruntur, leg. 3. §. 1. ff. de acquirend. domin. leg. si apes 26. de furtis: docet expressius Cujacius lib. 4. observat. cap. 2. Accedente verò prohibitione non adedè expressè decisa est quaestio, ut habeamus alicujus Jurisconsulti responsum, quod eam in propriis terminis determinet. Accursius tamen in d. l. Divus 16. resolvit, prohibitum tene-ri domino fundi actione in factum ad instar propter damnum datum glebae, frugibus, aut arboribus, leg. in laqueum 55. ff. de acquirend. domin. & actione injuriarum propter contumeliam, aut contumaciam justì præcepti contempti, l. injuria-

rum 13. §. ult. ff. de injur. facere tamen propria nihilominus animalia capta, quia cum per prohibitionem propria non fiant domini fundi, sed in libertate adhuc naturali permanent, consequitur, ut capienti acquirantur, nec illa domino fundi restituere teneatur, tam in foro interiori, quam exteriori. Docent idem cum Accursio, Weselembchius post veteres Legistas in comment. ad tit. de acquir. domin. num. 7. Forcatulus in alveario jur. cap. 4. num. 3. multisque aliis laudatis Lessius lib. 2. de justit. & jur. cap. 5. dubit. 8. cum duabus sequent. & cum nuperis Moralistis Eligius Bassæus in floribus, verbo Venatio, ex num. 4. Tapia 2. tom. catene mor. lib. 5. quest. 26. art. 5. Igitur si prohibitio venandi in fundo proprio neutro in foro impedit acquisitionem dominii, multò minùs impediet in mari, quod naturà omnibus patet, acquisitionem dominii rerum extractarum.

Tertio frequentissimè solet quaeri, an bona ex naufragio ejecta, vel extracta à privatis, quorum prorsus domini non apparent, fiant Principis, tanquam regalia? Et sanè non dubito, quin hanc possint fieri regalia, ut piscatio, uniones, & similia, quae ex mari extrahuntur: nec dubito, quin apud multas nationes, & regna inter regalia connumerentur, ut ex fide historica memorat Grotius lib. 2. de jure belli, cap. 7. §. 1. De Regno Neapolitano, in quo dicitur esse expressam constitutionem, tradunt Ponte decisi. 21. num. 3. Mastrillus de Magistratibus lib. 3. cap. 10. n. 93. & de Regno Franciae Guillel. Benedictus in cap. Regnum, verbo uxorem, num. 374. apud quas nationes leges istae servandae erunt, quia supposito totali defectu dominii, non sunt injustae; immò & longi temporis consuetudines hoc regale inducentes ex eadem ratione debent observari, quas ferè apud universum orbem inolevisse testantur Chopinus de dominio Franciae lib. 1. tit. 6. à num. 9. Petrus Rebuffus ad leges Galliae, in proemio, glof. 5. ex num. 4. Mastrillus ubi proxime, num. 393. Regnerus Sixtinus de regalibus lib. 2. cap. 3. ex num. 91. Solorzanus in polit. Indiana, lib. 6. cap. 6. pag. 964. Idcirco tales leges & consuetudines justas, observandasque esse, censent Covarr. in regul. peccatum, 3. part. §. 11. num. 5. Suarez de censur. disp. 21. sect. 2. num. 34. Duardus ad Bullam cana. Domini, can. 4. quest. 17. Petrus Gregor. lib. 3. synag. cap. 14. num. ult. In nostro tamen Regno non video legem, quae bona naufragorum fisco applicet, ut liquèdè apparet ex supra adductis. Ergo ex jure naturae cedent occupanti, & hoc jure cedent etiam Principi, si naves, triremes, vel alia tempestate maris in litus ejecta, per milites, navarchos, aut per ministros suos occupet, vel etiam extrahat, quae in profundo maris latent, dum prorsus domino careant. Ex quo inferitur, schedulas, & diplomata Regia, quorum meminit Solorzanus ubi proxime, emissà ad eos, qui perquirunt naufragia, quae accidunt in navigatione Indica, tantum in suo casu esse intelligenda ad extractionem eorum, quae amissa sunt à nostris navigantibus, quae Princeps sibi reservat, & de quibus pactum fuit cum extractoribus, ut partem retineant, partem fisco inferant, nec videntur mihi posse applicari aliis calibus naufragiorum, nisi in partibus, in quibus hoc Regale legitimè consuetudine receptum sit, quam hinc Regii Advocatus, aut Procurator probare tenebitur.

12.
Resol-
vitur
absq[ue]
quaesitio.

1.

2.

3.